

Locuint'a Redactorului

si
Cancelari'a Redactiuniio in
Strat'a tragatorului [Lá-
vésztoza], Nr 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi deoata numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articolii trimisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dombec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre ciese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . 12 „ „ „
Pentru Roman'i :
prea intregu 30 Fr. = 30 Lei n
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „
Pentru inseritiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a tim-
brale pentru fiesee-care publica-
tione separatu. In loculu deschis
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 2. sept., 1871.
21. aug.,

Firulu electricu ne surprinse dfilele trecute cu scirea, ca între Itali'a si Germani'a s'a inchiaiatu una aliantia ofensiva si defensiva. Asiè dara lui Bismarck totu-si i succese a trage in dorit'a lui aliantia cu Austri'a si pre aliatulu seu d'in 1866, de altmintrelea putienu gloriosu. Acèsta uniune tripla, austriaca-italiana-germana, va primi, precum se afirma, numele „liga de pace“, — de siguru nu-mai pentru-cà prin ea pacca europèna va deveni cu multu mai periclitata, decâtu cum a fostu pàna la crearea ei. Si in acèsta privintia nu incepe neci una indoiela, de-ora ce e fapta constatata, cà cu càtu esistu mai multe state neDEPENDINTE, cu atàtu mai mare precautiune trebuie sè fia o putere, carea voiesce sè aprinda foculu resbelului. — Acum'a, daca Austri'a si Itali'a voru primi pre venitoriu programulu lor d'in Berlinu; daca aceste doue poteri voru renunçia la veri ce politica in interesulu lor propriu, si aru trebui sè se supuna ordinaritiunilor lui Bismarck, — acèsta concentrare a unei asemene poteri considerabile in mânăle cabinetului de Berlinu n'ar dà ore unu impulsu neinfrenatu tiarului Vilhelmu d'a duce una politica agresiva si d'a deslegà cu sabi'a cestiunile, cari de altmintre s'aru potè aplanà si pre cale pacifica? Dar' si afara de acèsta, aliantia d'in cestiune, sub conducerea unei dinastie atàtu de setosa dupa gloria si carca urmaresce scopuri atàtu de mari si violente, precum e dinasti'a Hohenzollerniloru, trebuie sè produca una contra-aliantia. Russi'a si Angli'a s'aru potè prè usioru, ba ele voru fi constrinse a se alià cu Franci'a, si estu modu asiè numit'a „liga de pace“ n'ar fi neci mai multu, neci mai putienu, decâtu una amenintiare permanenta a paci europene. Ba dupa declaratiunile cançerului nemtiescu facute in Gastein, cu ocaziunea convorbirii sale cu correspondentele diurnului englesu „Daily Telegraph“, nu mai incepe neci una indoiela, cà preste putienu acèsta liga de pace are sè devina cea ce intru adeveru e, adeca una aliantia contra Franciei. Barbatulu ce voiesce sè inchiaie aliantia, carea va avè apoi sè reverse asupra Europei binefacerele unei paci eterne, dfile càtra diurnistulu englesu: „Noi nu potemu, dar' neci nu vomu sè sustienem amicitia cu Franci'a“. Apoi totu elu analia, cà unu resbelu nou cu Franci'a e inevitabilu, dandu totodata expresiune urei sale contra natiunii franceze, cu carea inchiaia pace asiè dicund numai eri, alalta-eri.

E superfluu a aminti, cà intreaga press'a officiala nemtiesca demintiesce d'in tote poteriile verice convorbire a cancelariului nemtiescu cu diurnalistulu englesu, precum si descoperirile si declaratiunile aceluia, — cu tote aceste inse nu incepe neci cea mai mica indoiela, cà Prussi'a prevede unu resbelu nou cu Franci'a, ba potè chiaru lu si dorresce. Ea s'a convinsu, spre cea mai mare dorere e, cà Franci'a nu jace inca la petiorele noului tiaru, cà creditulu ei e inca giganticu, si cà poporatiunea ei e inca aplecata spre sacrificie. Deci pentru cà acèsta sè fia batuta asiè precum recere interesulu Hohenzollerniloru, cu unu cuventu pentru cà ea sè devina stèrsa d'in list'a statelor cu influintia, se receru bombardari, lupte si massacrari noue, — si pre ajungerea acestui scopu infernalu Austri'a si Itali'a aru avè sè coneurga celu putienu in parte cu materialulu trebuitiosu, si sè primiesca a supra-le rolulu, pre care l'au avutu in resbelulu d'in urma sassonii si bavaresii.

Se intielege cà, avendu tiarulu Vilhelmu la spatele sale pre Austri'a si Itali'a, motivulu pentru una noua opera de sange s'ar gasi usioru, mai alea daca consideràm marea iritatie ce domnesce între nemti si francesi. Numai decâtu s'ar inscenà una noua „vatemare“ cà cea de la Emsu, si press'a guvernamentale ar' bucinà fara intarziare, cà s'a vatematu Majestatea sa regesca, acum'a si tiarsca, si apoi intreg'a natiune s'ar redicà pentru cà sè sterga cu sangele seu acèsta insulta inchipuita. Urmarea toturor acestoru siarlatanerle ar' fi erum-

perca unu resbelulu de ginte, si apoi de „dragulu barbei tiarului nemtiescu“ Austri'a inca ar' trebui sè partecipe la acestu resbelu. Dar' abstragundu de la acèsta crescere periculoasa a poterii, si prin urmare si de la marea aplecare spre resbelu a Hohenzollerniloru, urmatea inesorabile a acestui pactu refericitu aru fi la totu casulu contra-aliantiele. Prin acèsta si celu mai micu conflictu in Europ'a ar' rumpe tote reporetele între state si ar' provocà unu resbelu continentalu; èr' urmare a acesteì imparfiri a continentului in doue tabere inimice ar fi: confusiune eterna, frica perpetua, nesigurantia in gradulu supremu si temere. — Dar' sè speràm inca, cà acèsta liga de pace a reamasa pàna acum'a numai unu visu placutu alu principelui Bismarck si alu lingàrilor sei. Credemù cà mai esiste inca Europ'a, si cà acèsta Europ'a mai are inca dreptulu si puterea, d'a pune stavila ingamfarii prusesce.

In siedintia de la 28. aug. a Adunàrii nationale d'in Versali'a s'a inceputu, in fine, discutiea a supra marei cestiuni despre prolongarea poterii esecutive a lui Thiers. Raportorele Videt dede inainte de tote cetire raportului comisiunii privitoriu la acèsta cestiune vitala pentru tenera republica, apoi mai sporì numerulu propuneriloru cu urmatoriulu proiectu de lege: „Art. 1. Capulu poterii esecutive va primi titulu „Presiedintele republicei franceze“, si va continuà a-si exercità puterea sub autoritatea Adunàrii nationale. Art. 2. Presiedintele republicei va publicà legile cari i se voru presintà prin presiedintele Adunàrii; elu conduce si veghieza a supra esecutariile legiloru; elu presiede Adunàrii nationale si partecipa la consultariile ei, fiindu mai de tempuriu incunosciintiatu despre ele. Elu numesce si demisiuneza pre ministri, cari sunt responsabili Adunàrii nationale. Decretele lui sunt contrasemnate de unu ministru. Art. 3. Presiedintele republicei e responsabilu Adunàrii nationale.“ — D'afare ministru de justitia propuse, dreptu adausu la acestu proiectu, cà Adunarea nationale sè deè unu votu de incredere capului poterii esecutive. — Pre cum se afirma, proiectulu lui Videt nu indetulesce neci una partita. Stang'a e contra lui, de-ora-ce elu recunosece puterea constitutoria a Adunàrii nationale; drept'a e contra propunei alitiunale a ministrului Dufaure, cà ei daca primiesce acèsta propunere, atunci ea trebuie sè adopte si proiectulu de lege despre prerogativele poterii guvernamentale; èr' radicalii voru de a dreptulu dissolvere camera actuala. In fine, pentru a se pune capetu acesteì confusiuni, Buffet, conducatoriulu centrului dreptu, propuse a se rechiamà in vietia constitutiunea d'in anulu 1848. — Dupa una desbatere viua de doue dfile, Adunarea nationale acceptà, in siedintia de la 31. aug., proiectulu lui Videt d'impreuna cu propunerea aditiunala a minist. Dufaure, si asiè Thiers s'a proclamatu de presiedintele republicei franceze, èra acèsta facu unu pasu inainte spre consolidarea sa.

Cu privire la impacatiunea austro-boema aflàmù, cà dr. Rieger, unulu d'entre corifeii primari ai cehiloru, s'a dusu dfilele trecute la Viena, pentru cà sè inchiaie negociatiunile cu cont. Hohenwart. In cercurile bine informate se afirma, cà acèsta impacatiunea atàtu de multu dorita mai intimpina inca greutàti numai d'in partea financiara, èra partea ei politica, respective cea de dreptu publicu, se pote privi de deliberata. Càtu despre cestiunea d'antàiu, differintia între capii cehiloru si cont. Hohenwart consiste in impregiurarea, cà cehii voru sè partecipe la erogatiunile comuni numai cu una quota anumita, èra ministrulu-presiedinte austriacu nu voiesce neci decâtu a li accordà una autonomia atàtu de larga in afacerile financiare, ci celu multu elu e aplecatu a sterge d'in bugetulu comunu una suma anumita pentru trebuitiele Boemie. Alta differintia esiste numai cu privire la legea de nationalitati; si a nume cont. Hohenwart vrè cà acèsta lege sè se statoresca si delibere in Reichsrath èra cehii insistu cà ea sè se discute numai in dietele provinciale; dar' e probabilu cà si in privintia acestoru doue cestiuni,

inca pendinti, se va realisà una contielege. In fine, càtu despre tramitarea deputatoru cehi in Reichsrath, acèa e conditiunata de-o-cam-data de la rezultatulu aligeriloru, dar' la totu casulu ea va urmà neconditiunatu, in un'a sèu in alta forma.

Adunarea generala

a Societatii academice romane d'in Bucuresei. Sesiunea anului 1871.

Siedintia plenaria de sambeta 7/19. augusta 1871.

Se deschide sub presiedintia ordinaria, se citeste protocolulu siedintiei precedente si se aproba.

Aless. Odorescu ofere pentru bibliotec'a societatii d'in partea sa operele „Études sur les droits et obligations des monastères roumains“ (Studie a supra drepturiloru si obligatiuniloru monastiriloru romanesci) de Otmenedecu (pseudonimulu Dni Odobescu) apoi „die slavischen Elemente im Rumunischen“ (Elemente slavice in limb'a romana) de Dr. Miklosich, membru allu societ. acad. de Viena, si „L'Eglise de Russie“ (Biserica ruscesca) par Broissard. Paris 1867 II. Tom. — èra d'in partea Dni Miclosiciu „Albanesische Forschungen“ (Cercetari albanesice). Tote aceste se primiescu cu multiamire.

Baritiu propune a se face unu catalogu allu cartiloru daruite pentru bibliotec'a societatii acad. rom. — Alessandrescu-Urechia cere informatiune de s'a indusu in inventariu cartile daruite de dsa? Presiedintele afirma si observa totodata, cà si estu-tempu, ca si intr'alti anni, se va numi comisiunea insarcinata a cercetà starea bibliotecii.

Sionu presenta partea de lucrare a sa (lit. P pana la „preservare“ 120 foitie) d'in Dictionariulu limbei rom. cere a se trece la comiss. lexicografica si promite, cà dupa remanarea si inchierea lucrării va presentà la tempu si restulu.

Odorescu anuncia (ca reportoru allu comisiunii cesariene) cà numai pre siedintia de mercuri va potè fi gata cu reportulu a supra comentarielor lui C. J. Cesare.

La ordenea dfilei fiindu punctulu d'in program: despre lucrarile ce au sè face si sè le presentede membrii cu inceputulu fia-carei sesiuni — Hodosiu citeste punctulu resp. d'in annale. Massimu si Odorescu observa cà cei ce lucra la Dictionariu, fiindu destullu de ocupati, sè nu fia obligati a lucrà si alte operate, totodata cestu d'in urma d'ice, cà discursurile solenne nu sunt lucrari de acellie, prin cari cutare membru s'ar potè dispensà de la alte lucrari seriose. Ionescu nega si dice cà sunt seriose lucrari, discursurile solenne. Vorbindu mai pre largu despre acestea observa despre gustu, ca se se lasse in voi'a fia carui membru a-si alege dupa placu, sujetulu. In fineatige cestiunea financiara ce s'ar potè sulevà de càtra membrii, cari s'ar obligà a aduce lucrari, despre cari au vorbitu Odobescu, spriginitu de Papiu si Urechia. Adeca dinsulu crede, cà in spiretulu acestoru membri ar fi ideea, de si nu formulata, dar' cugetata, ca pentru inlesnirea lucrarii membriloru, societatea sè li procure cartile necesario, ceea ce ar ingreunà bugetulu, cà-ci propunerea aloru numiti, in fondu se reduce la bugetu. Odorescu respinge cà ar fi fostu in ideea sa d'a face propunere de cumparare de carti sèu ori ce felu de spesse pentru biblioteca, ca astfel membrii resp. sè aiba cartile necesario la lucrarile lor. Voru avè toti, cari se insarcina a lucrà, cartile lor. Càtu pentru obligare crede, cà dupa ce gramatic'a (partea sintactica) s'a pusu s se pune era la concursu, nu dà lucru membriloru, assemenea Dictionariulu fiindu a trei-a parte gat'a si prin urmare, unu neavendu de lucru, sè li-se deè, preem si celloru ce nu s'au insarcinatu a lucrà la Dictionariu.

Massimu, Papiu si Alessandrescu Urechia sunt numiti membri comisiunii insarcinate a face regulamentulu a supra operatelor ce au sè aduca gat'a la sess. an. viit. membrii, cari au terminatu partea de lucrare la Dictionariu cei ce nu s'au insarcinatu a lucrà la ellu, cu unu cuventu, membrii cari n'au de lucru.

Se ieia la debateru a II propunere, adeca observatiunile facunde a supra partii lucrate d'in Dictionariu r. dupa inchiare respingandu-se ideea unei alte obligatiuni, decâtu numai morale, se enuncia conclusulu: „Toti membrii sunt invitati a face observatiunile lor a supra partii lucrate d'in Dict. si a le da comisiunii lexicografice.“

Presidiulu anuncia cà, reportulu secretariului gener. a

supra lucrarilor de preste anu ale Delegatiunii si a supra starii financiare, se va face in sied. de luni (9/21. aug.)

B a r i t i u (insarcinatu inca in sied. d'in 3. aug. a formulă propunerea facuta de Odobescu si spriginita de mai multi, ca §-i 33 si 34. art. VI. d'in regulamentul să nu se aplice la membrii ord.) propune a se adauge unu clientu explicatoriu la celle prescise prin regulamentul, era ca propunere noua „a se dá voia fia carui membru d'a poté ceti atātu in siedintie publice, cātu si solemne, operatele salle, fari revisiune prealabila.

P a p i u vede a fi grava cestiunea si cere amanarea ei. Romanu crede că e trebuintia a se dá ore cari explicari atātu pentru membru Papiu, care nu fusese de facia in siedintia d'in 3 aug. candu se luase decisiunea d'a se tiené trei categorii de siedintie, adeca: secrete, publice si solemne, — cātu si pentru modulu cum a intielesu d'insulu si prin urmare au spriginitu propunerea dlui Odobescu. In sied. solemna, societatea intra cu tota solennitate in publicu si in aceste siedintie discussiuni nu se facu, este dara necessaria prealabil'a revisiune a operatelor menite a se ceti in sied. solenne, precandu in siedintie publice se facu discussiuni a supra tuturor obiectelor ce se pertratedia, prin urmare si a supra operatelor ce membri le-ar ceti, deci accentuandu acesta diferentia, spriginesce de nou propunerea Dlui Odobescu si cere a se modifică propunerea Dlui Baritiu, in acestu intielesu, lassandu-se a fara cuvintele „cātu si solemne“. — **O d o b e s c u** insiste a se primi propunerea sa. **H o d o s i u** formulea propunerea astfelu, că membrii să presentie Delegatiunii operatele loru, mai nainte d'a se ceti. **P a p i u** crede că negresitu asié are se fia, precum vre **D. Odobescu**, dara nu se invoesce neci cu propunerea dlui Baritiu, neci cu a lui Hodosiu. **I o n e s c u** cere a se respinge tote propunerile si a se urmă ca mai nainte cu atātu mai vertosu, că cetirea prealabila in siedintia secreta nu e revisiune, dupa cum se dice, ci una simpla notitia ce iea societatea si că acést'a chiaru de ar gasi ce-va-si de indreptatu, suplenitu, etc. o comunica in modu amicabilu cu membru autoru, dar' nu impune, prin urmare nu vede neci unu inconvenientu in modulu ce s'a urmatu pana acum, neci necessitatea d'a se schimbă, cere in fine resumeroa. Presiedintele: „Cestiunea se amana, remanendu a se urmă usulu de pana acum.“

I o n e s c u propune, pentru septeman'a viitoria a se tiené done sied. publice. Intr'un'a să se cetesca 1. reportiuu secretariului gener. si compturile (starea financiaria) si 2. Reportulu comisiunii cesariene. Se primesce in tese, dar' deocamdata se desige numai un'a, si a nune Joi in 12/24. aug. a. c. la 1. ora dupa media-di, era publiculu să fia avisatu prin anunciu, care să se publice de mai nainte in trei diuarie cotidiane, si anume in „Monitoru“, „Romanulu“ si „Press'a.“

Presiedintele anuncia, pentru siedintia de luni, la ordinea dllei „Concursela“ si redica sied. la 5 ore ser'a.

Maramuresiu, in augustu, 1871.

Inre rezultatele bune alle miscărilor decurse in anii 1848/9 potemu numeră si infintiarea diecesei romane de Armenopolea (Gherl'a), care atrasse la sinulu seu una parte considerabile de romani espusi prin evinementsle trecutulu la pe-

FOISIORIA

Unu Ramasiagu.

Im Traum sah ich ein Mädchen, klein und putzig,
Das ging auf Stelzen, Schritte ellenweit,
Trug weisse Wäsche und ein feines Kleid,
Inwendig aber war es grob und schmutzig,
Inwendig war es jämmerlich, nichtsutzig

Heine, Traumbilder, 4.

La 3 Iunie, in ajunulu marei serbări nationale in onorea lui Tudoru Vladimirescu, mai multi amici se intruniseră ser'a la mine, d'intre cari mi-aducu aminte pre dd. Alesandru Lupascu, Dr. Vladescu, Gregoriu Tocilescu, T. Radulescu, N. Popovici si Scurtescu.

In acelu momentu mi se adusesse numerulu „Convorbirilor Literare“, in care d-nu Titu-Liviu Maiorescu, batandu-si jocu de Barnuti, de Sincai, de Cichindelu, de Cipariu, de Sionu, de Bolintinena, de tote somitatile cugătării romane, si mai alesu de poeti, celebrăza cu emfasa asié numit'a „Nou'a Directiune“ inaugurata — risum teneatis! — de dd. Bodnarescu, Eminescu, Iacobu Negruzzi si tutti quanti.

Pentru a aretă, cātu de ridicole sunt tote criticile in bine si in reu ale d-lui Titu-Liviu Maiorescu, eu propusei atunci unu remasiagu, afirmandu cu deplina certitudine, că nu este nici o galimatia pre faci'a pamentului, in prosa seu in versuri, pre care „Convorbirile Literare“ să nu se grabesca a primi in sinulu loru, cu singur'a conditiune esentiala, că să nu cuprinda nimicu romanescu.

Dreptu proba luai condeiuu si improvisai pre locu urmatori'a frivolitate rimata:

ricinlu de a se russifică ori magiarisă. Pentru romanulu suppusu diecesei Muncastrului era totu un'a a deveni russu seu magiaru, precandu abie mai potea să si-conserve nationalitatea romana. Dela deslipirea Maramuresiului romanu decătra dieces'a Fagarasiului, mi-se pare, sub imperatessa Mari'a Teresi'a, tempu de unu seclu a fostu destulu pentru că, sub infuintia preotimei este d'in seminarulu russescu unguarianu si a vecinetății russiloru collocautori, unu mare numeru de comune romane (Draguescu, Perii, Tirnava. etc.) să si perdia si numele si nationalitatea asié, că asta-di abie be-tranii seculari mai sciu câte ce-va d'in limb'a dulce stramosiesca, si numai numele familiare mai sustău că totu atâte marturie alle trecutulu romanu. Connumele de „Romanu“ in comunele aceste este mai latitu decātu in ori-care alta parte a provinciei nostre.

Candu Maramuresiulu romanu scapă de sub scutul vitregu allu Muncastrului russescu, parochi'a romana d'in Sigetu, romana in cellu mai curatu intielesu allu cuventulu, ramasse victima lacomei straine — in butulu totororu protestelor si reclamărilor facute de credintiosii interessati; de-ora-ce russii erau domni — intra dominium. Apoi vicarul de pre-atunci, Anderco (ierthe-lu Ddieu!) de-si romanu de vitia si semeantia, se pusse sub flamura russesca, paralisandu tote nesuintiele barbatiloru nostri doiosi pentru sortea parochiei sigetene.

Uneltirile straine inse n'au descurajiatu pre romani. Notabilii nostri: Josifu Manu, asta-di prefectulu Maramuresiului, Michaelu Pavelu, vicariulu Gabriellu Mihali sen. septemvirulu, Ladislau Mihalea, subprefectu, Ionu Iurca fostu subprefectu allu Maramuresiului, Petru Mihali, deputatu allu Cosseului, etc. urmara a cercă tote medilocele juste pentru salvarea Sigetului.

In annulu 1863 ajunseramu pana acolo, că episcopulu romano-catolicu d'in Satu-Mare, Michaelu Haas, fu emissu d'in partea guvernului pentru că să asculte in faci'a locului, argumentele ambelor parti. Dreptulu era cu noi. Dar' pusetiunea si infuintia comissarului regescu de pre-atunci, Dolinay (fia iertatu!) russu de origine, au avutu, atātu in ochii episcopului emissu, cātu si in ai guvernului, pcndu mai mare decātu argumentele si drepturile nostre clare că lumin'a dllei. Estu-modu se sferimău dupa ollalta tote incordările omeniloru nostri; estu-modu justele nostre dorintie fure redusse la ultim'a ratiune: a trece la neunire! de-ora-ce episcopulu Muncastrului, pre-santia sa Pancovicu, era pre atunci mai gat'a a se despartî de mitra decātu de romanii sigeteni (ipsissima verba). Dusmanii nostri comuni se bucurău de certele russo-romanesce, cu cātu elle se intindeau mai de-parte, cu atātu mai multu le scieau intrebuintia de minune in favorulu loru. Dar' candu poporulu romanu d'in Sigetu, indignatu pana la radecin'a sufletulu seu de maltratarile sufferite, se pronuncia pentru neunire, ca-s'a loru incepă a fi tratata altu-feliu. Repausatulu ministru allu cultelor, assemenea si curi'a romana incepura a dá mai multa attentiuue plangeriloru nostre, mai alleseu dupa-ee venerabilulu nostru arciastoru, dlu Ionu Vancea, iagrigitu de sortea cieloru salle instrainate, apucă si ellu, cu mana energica, firulu luptei nostre. Présantie salle avemu de a i multiam in mai mare parte, că ponteficele romanu se induplecă in fine, in primavér'a anului curente, (cu decretulu nunciaturei salle de Vien'a, emissu in 18 aprile st. n. sub. nr. 170.) a ne scote d'in braciule reci alle unei mame vitrege. Conformu acestui decretu, credintiosii romani d'in Sigetu apartienu diecesei de Ghierl'a — de jure de la 1. maiu.

Eu Si Ea

(D'in Gablitz)

Că o lira fara sunetu,
Că unu fulgeru fara tunetu,
Că unu riu fara murmuru,
Că o pasere tacuta,
Că o casa, ce stă muta
Si pustia impregiuru.

Astu-feliu sum si eu, vai mie,
Forma fara melodia,
Puru spectacolu far' idej,
De candu dins'a nu-i sub sore
Si puterea-mi cantatoria
A peritu cu mórtea ei.

M. I. Elias.

Observati bine, că de la cea d'antăiu si pana la ultim'a litera totulu este vagu, absurdu, rece, mistificatu, fara creeri si fara anima, o adunatura de silabe sonore.

Titulu E u si E a — ne face a ride d'in capulu locului.

Gablitz este unu poetu, care n'a esistatu nicairi si nici-o-data; inventandu acestu sunetu nemtiescu, eu avui in vedere predilectiunea „Convorbiriloru Literare“ pentru totu ce se aduce de pre la Berlinu.

Subscrierea M. I. Elias este unu nume evreescu, croitu intr'adinsu pentru a magul simpatiele si aspiratiunile israelite ale d-lui Titu-Liviu Maiorescu.

Primulu versu: Că o lira fara sunetu — este totu ce pote fi mai comicu prin ecuvocitatea de a desemnă totu asié de bine o harpa, că si o moneta turca falsa.

Cele cinci versuri de la inceputu, debutandu fie-care prin câte unu mare Că, formăza o superlativa cacofonia.

in facta inse numai dela 1. augustu an. c. candu, in urm'a fatigieloru demne de recunoscintia alle dlui vicariu M. Pavelu (care nu si-pregetă a amblă d'in casa in casa pentru conscrierea poporeniloru nostri romani), se termină definitivu processulu divorciulu, ce serví de titlu celloru mai perniciose frecări intre romanii si russii Maramuresiului, facundu imposibile mai ori-ce actiune solidara in cestiunile de interessu communu politicu-nationalu.

Astu-feliu, dupa nua lupta de 20 anni, romanii gr. c. d'in Sigetulu-Maramuresiului, au lura asta-di, in 1. augustu, pentru prim'a ora resunandu singura limb'a loru dulce sub intregu decursulu unui servitiu divinu, cellu d'antăiu in viétia parochiei loru reconstruite dupa dorintia loru, indeplinitu de dlu vicariu că ponteficaate, cu assistentia dloru protopopi: Ionu Popu si Basiliu Mihalea, in presentia unui publicu numerosu, in capell'a romano-catolica, ce ni se offeri d'in partea venerabilei episcopu rom. cat. de Satu-mare Ladislau Biro (romanu de origine si — pote — si de sentimente), pentru că s'o intrebuintiamu pana se va deslegă cestiunea de dreptu in respectulu basericeii nostre remasse de-o-cam-data in posesiunea russiloru.

Neci n'amu schimbatu confessiune, ci numai jurisdicțiune, superioritate baser., deci baserica edificata d'in sacreficiele romaniloru d'in Maramuresiu nu ni se pote rapí, dacă dreptatea mai are ce-va trecere in lume. Dorimu singuru că acést'a cestiune delicata, remassa pendentă, se se decida cātu mai curendu, in modulu cellu mai equitabilu pentru ambe partile; de-ora-ce numai atunci si asiése va poté sterp radicalu d'in animelenostre sementia certelor, ce adussera atăta apa la mor'a celloru ce se bucura de resboiulu d'intre noi.

La inceputulu santei liturgie dlu vicariu descriesse cu viue liniamente insemnetatea momentulu reintorcerei romaniloru sigeteni in braciule deschisse alle fratiloru loru. Cuvintele dsalle potentiara mangaiarea si bucuria generala.

Dupa terminarea acestui „te-deum“ provenitu d'in fundulu animei nostre, ne intruniram in localulu aluunatulu romanu, unde sub presiedulu dlui vicariu ne constituiram in „communa basericésca romana d'in Sigetulu-Maramuresiului“ conformu proiectulu dlui G. Mihali, custatoriu d'in 10 puncte, d'intre cari unulu e destinatu a assecurá caracterulu confessiunallu allu scolei nostre elementare, ce dorimu a infintiá. Administrarea averei si a trebeloru nostre scolare s'au concrediutu unui senatu compussu d'in 15 membri, in-tre cari sunt computati si antistii basericesci, precum: paroculu, curatorulu primaru, curatorulu secundariu, fetulu, cantorulu si docentele.

Ordinariatulu de Ghierl'a numi de parocu allu Sigetulu pre dlu vicariu Pavelu; prin acést'a satisfacă dorintie commune. Antistii (afara de cantoru si invietatoru — posturile estorua remassera vacante de-ocamdata) si cei-allali membri ai senatulu se allésere cu votu unanimu in personele urmatoriloru dni: curatoru I: Ionu Salca, curatoru II: Teodoru Papu, fetu: Georgiu Sifonoschi; Paulu Lipcei, Dr. Ionu Mihali (advocatu allu communei bas.) Ionu Popu, Georgiu Marcusiu, Basiliu Ardeleanu, Paulu Moldovanu sen. Dumitru Oprisiu, Mihaiu Orosu si Simeonu Botezanu (secretaru allu sen. bas.)

Terminandu-se constituirea, intelligentia romana d'in locu intruni la unu banchetu stralucitu (datu in otelulu dela „Cornulu venătorescu“) unu numeru insemnatu d'intre notabilii provinciei nostre, fara osebire de nationalitate. Se subintielege, că intr'una assemene societate micsta, limb'a ro-

Apoi unu fulgeru fara tunetu, o forma fara melodia, o potere cantatoria, totu vorbe in ventu fara nici unu intielesu!

In fine, unu vai mie era necesariu pentru a completá timbrulu sinagogicu alu acestei bufonade.

Am cascigatu remasiagulu.

Eră de ajunsu o fantasma goria evreone mitiesca, unu Gablitz in capu, unu Elias in coda si unu instrate-margarite la midilecu, dar' nici o idee, nici o sentire, nici o inspiratiune, romanescu, pentru că „Eu si Ea“ să placa d-lui Titu-Liviu Maiorescu.

D'in data dupa intorcere-i d'in Bucuresci, unde devenise atātu de celebru prin sfasierea scolei nationale de pre tribun'a parlamentulu, dumuelui a si admisu cu fericire galimatia in „Convorbiri Literare“ d'in 15 Iuliu.

Me credu acum detoru a divulgá remasiagulu, rogandu tote diuariele romane de a-i dá o publicitate cātu de intiosa, fiindu cea mai solida mesura despre seriositatea de criticismu a d-lui Titu-Liviu Maiorescu si cea mai generosa resbunare pentru acei scriitori romani, filosofi, istorici, filologi, beletristi, pre cari batjocurescu mereu „Convorbirile Literare.“

Mie unu-a ni bare bine, că de câte ori voiu vré să fiu poetu pentru d. Titu-Liviu Maiorescu, nu-mi trebus de cātu să subscriu evreesce si să dicu că a m u t r a d u s u d' i n n e m t i e s c e .

Éca-vi Nou'a Directiune! . . .

Hasdeu.

Postscriptu. Pentru că totu-si să consolu cātu de pucaiu pre d-nu Titu-Liviu Maiorescu, m'amu silitu a alege si a pune in fruntea acestui articulu o devisa anume d'intr'unu poetu — Némtiu si Evreu totu d'o-data.

manesca remasce ascensa dupa usia. D'ntre multele toate inchinat in onorea majest. salle imperatului si in a totoruru barbatiloru, cari collucara la emanciparea parochiei nostre, numai unulu (allu dlui Ionu Papu, protopopulu Marei — onore lui!) fu pronunsiat in limb'a romana d'in anima romanésca. Nimene se nu se mire de acestu fenomen; ellu provine d'in nemarginita nostra politetia facia de straini. Se dice, ca multi d'ntre noi nu cunoscemu punctulu, care preface in umilire si lasitate politeti'a nostra. Noi — mare parte — credemu, ca ignorandu limb'a nostra, despretiindu-o — cucerimu stim'a, respectulu si grati'a strainiloru. Se pote ca ne insiellamu; dar' credinti'a ast'a este tare la noi; cu tote ca se afla omeni, cari cutéza se affirme, ca nu umilirea nostra propria, ci prudenti'a si caracterulu firmu, nepetatu ni voru procurá respectu, stima, ba chiaru si gratia d'in partea altoru-a.

Dar' in fine, fia cum va fi; destulu e, ca diu'a de prima augustu a fostu pentru romanii d'in Maramuresiu una di de serbatoare. Dins'a a radiatu una pedeca considerabile d'in callea prosperitatii nostre, d'in callea concordiei d'ntre poporele sorori. Numai cellu ce cunoscete de aproape raportele nostre locali va sel appretiu deplinu castigulu nostru cu parochia sigetena. Ce'a ce este, pentru una armata invapaiata de dorulu victoriei, unu eminentu punctu strategicu, séu, pentru unu statu, una capitala situata langa unu fluviu bunu pentru commerciu: aceea este pentru Romanimea dela sorgentele Tissei, parochia romana d'in Sigetulu-Maramuresiului, adeca: capulu si anima, cari au se conduce si incaldiesca tote miscarile nostre de interesu vitalu. Dée cerulu, ca acésta anima si acestu capu allu nostru se nu cogete si se nusemtea decatu numai si pururea romanesc, pentru prosperitatea natiunii si patriei nostre, si in favorulu cointellegerei poporeloru sorori! S.

De langa Muresiu,

in augustu 1871.

Cum stam cu Asociatiunea nostra natiunala aradana pentru cultura poporului romanu !! Ce va fi de ea !!

(Fine.)

Directoratulu Asociatiunei aradane, de-si n'are, asié dicendu, nici unu fondu realu, ca-cí dupa cum vediuramu mai de-una-di d'in reportulu perceptoale, publicatu in „Albin'a“, toti banii ce i are Asociatiunea dupa snfletu, abié facu una suma de 3000 fl.; si de-si mai vertosu in acestu anu nu cetiram macaru in vre-unu protocolu alu acestui Directoratu, ca baremu cu unulu se se fia immulttu numerulu membriloru, — totu-si ea este netiermurita si necumpenita in spesarea chiaru a acelu banu, ce se d'cu a fi fondu nealienabilu; va se dica, fia banu n'ia — spesele trebuie se se faca pana la unu cruceriu — se intielege, pana ce se va mai affa unu bietu denariu elocatu in casa parsimoniala; — ce frumosa parsimonia!

Intrebamu pre domni natiunalisti mari de la Asociatiunea aradana: ore d'ca fondulu loru ascadiutu la o sumulitia neinsemnata, fara ca se se mai sporésca, pusu-au ei de gandu ca se-lu pape cu totulu?!

Ore aceea neinsemnata suma, nu se pote intrebuintia spre altu scopu salutaru, séu a se lasa ca se se sporesca prin capitalisarea intereselor?

Ore cancelari'a Directoratului, in lipsa absoluta de bani, pe unu timpu ore-care nu pote fi arangiata si sustienuta, d'ca nu la care-va membru, gratuitu, baromu intr'o chilitia mai modesta cu unu pretiu de arenda mai ettinu, ci nu cu 400 fl. v. a.?

Ore nici unulu d'ntre inteligentii d'in Aradu, membri ai Asociatiunei, se nu se afle, care, d'ca nu gratuitu, celu pucinu pe langa una modesta remuneratiune, buna ora ca la Asociatiunea transilvana, se implinesca neinsemnatele functiuni, se compuna odata in luna unu scurtu protocolu?!

Ore in Aradu nu se afla destui tineri absoluti, juristi, teologi etc. cari pre langa una suma modesta, in chipu de stipendiu, se se ocupe cu afacerile scripturistice in cancelari'a Directoratului?!

Ore lungele desbateri si opositoriele discusium „de lana caprina“, formalitatele raportie de timpu, impedecatorie si daunose in sedintiele Directoratului, apoi preste totu agendele si administratiunea: nu se potu simplifica si redige radicalmente, ca se se pota efectui mai usoru?!

Se dice, ca Asociatiunea trebuie se aiba cabinetu de lectura, cancelaria pentru notariu, sala pentru sedintie, localitate pentru biblioteca, etc.; dreptu necesitate de localitate spatiosa scumpa; si totu-si placa cine nu crede a cerceta localitatea Asociatiunei, a intrá in cabinetulu de lectura si va affa diurnalele cele mai vechie, aparute cu o septimana inainte, pre mesa; placa a cerea atare opu d'in biblioteca si se va delecta, n'abia grige! Localitatea e pustie, — urla lupii in ea!

Se dice acum de vre-o 3—4 ani, atatu privatu catu si officiosu prin protocoalele adunariloru generali, si in ale sedintieloru directionale: ca unii si altii aru fi incassatu sume de bani d'in ofertele de la membri, fara se-si fia administratu in casa Asociatiunei; s'a d'isu si se dice si aceea: ca fostii notari s'au amestecat la incassarea baniloru; acésta respectivii nici n'au negatu: dar' se scusa cu felu de felu de preteste; buna ora unulu d'ntre fostii notari singuru a recunoscutu naintea nostra: ca in absinti'a perceptoalulu a primitu unele sume de la membri, fara ca se mai scia ca cine sunt acei-a, si asié nici asta-di n'a administratu banii; dar promise, ca — d'ca se voru eruá respectivii, elu va restitui banii Asociatiunei; altulu se scusa: ca d'in caus'a neprimirii salariulu si altele — a fostu constrinsu a se folosi de banii oferteloru? Mai pomenitu-ati manipulatune ca acésta de la Asociatiunea aradana?!

Se dice, si pururea s'a d'isu: ca de aceea trebuie se platésca Asociatiunea unu notariu salariu de 600 fl. cuartiru si servitiu, ca cu incordare si diligintia se lucre in continuu spre a aduce odata treb'a restantieloru gramadite d'in anu in anu la evidintia; si ce se nu vedi, ca tocmai acei notari, cum amintiram mai inainte, in locu de a lucra la Asociatiune cu diligintia si consciintiositate, ei pururea au fostu aiurea ocupati, pururea absinti d'in cancelari'a Asociatiunei, lasandu-o pre man'a altoru-a, spre a face dinu mandanu; in locu de a descúra mai tare le-au incurcatu, precum chiaru d'in protocoalele, publicate in timpulu mai recente, se vede: ca fostulu notariu P. P. se imputa felu de gravamine, si incurcature cauzate de densulu. Si cine este caus'a acestei anomalie?!

Si tote aceste pentru beneficiulu ce l'au folositu de la Asociatiunea aradana; dar' ce se vedi! Renunciandu dlu Petroviciu la postulu notariulu, directoratulu Asociatiunei nu affa in totu Aradulu séu pre aiurea unu individu aptu, carele pe langa beneficiulu mai susu aretat, se se resolve a primi postulu de notariu si ocupandu-se n'umai cu acestu-a eschisivu, se desvolte activitate; nu, ci alese éra-si pre dlu Codreanu, carele cum aretarem, este in functiune ca archivarulu la comitatu si cu al'e ocupatiuni laterle, nu face, nu pote face bataru se voiesca, nici mai multu nici mai pucinu, decatu antecesorii sei!! La decoidomni este greu si imposibilu a serv.

Amu observatu de regula, ca de câte ori se premenira notarii la Asociatiunea aradana, totu-de-un'a successorulu faceá imputari antecesorului seu pre care totu mereu lu acúsá, ca a incurcatu treb'a. ca a facutu confusiune in archivu, ca a comisut abuzuri culpabile, ca lipsescu actele periodice, si ca teaca ca punga, d'in tote aceste cause nu pote lucra si nu e in stare a affa frulu, care se-lu conduce spre lamurirea labirintulu; prin asemenea scuse seci si noduri in papura, anulu de d'fle espira mereuasiu, fara ca se vedi co-va rezultatu; si in treba-i pre domni de la Directoratulu Asociatiunei aradane ce au lucratu? — nimicu! B'au conversatu si s'au disputatu ore intregu: Séu nu e asié??!

Se apropia adunarea generala! si atunci se-i vedeti in ce perplesitate devinu; atunci vine neobositulu B'abesiu si abié scote cu un'a cu d'uce, mi tii-se pune si notariulu luandu pre langa sine câte unulu séu doi scriitori si in ruptulu capulu facu pregatiri mari; — unu reportu lungu, plinu de scuse si justificari, repetitorie d'in anu in anu, aducundu de motive marele labirintu d'in anii preceduti, multilateralele si momentosele ocupatiuni, ale vicedirectorelu cu a celoru-a-lalti membri ai Directoratului si D'dieu mai scie câte si mai câte argumente scusatorie, cari, firesce, adunarea generala frumosu le id spre cunoscintia si trecundu-le la protocolu, Directoratulu pre langa absolutorii mai voteza si recunoscintia protocolaria pentru activitatea sa!! Cine a participatu cu atentiune la adunariile generali d'in anii trecuti nu va nega aceste!

Dar' ca unu ce forte curiosu, avemu si aceea impregiurare se amintimu: ca, facia de domni de la Directoratulu Asociatiunei nostre aradane si mai vertosu de dlu vice-directore, adunarea generala observa unu felu de discretiune privilegiata, care o prefera pururea causei si interesului Asociatiunei; buna ora la realizarea Directoratului este datina acum invecitata, ca directorulu primariu conformu statuteloru, — dar' se intielege, in contielegere cu vicedirectorulu si cei-a-lalti, face list'a de candidatiune, in carea, cu pucina exceptiune, se recomanda ei de ei d'a fi realesi; candu apoi fiindu verb'a de alegere, dlu directorulu primariu se scola si dice: am onore a Virecomeda preurmatorii domni in fiitoria Directiune.

Ce naib'a se mai dica membrii, cari grabescu a casa; de voia fara voia canta se eschiamu: „bine! se traiesca!“ Inzedaru s'au scolatu si in adunarea generala de anu unii pucini membri mai nesfiosii si resoluti, cari facundu exceptiune in contra uorou-a d'in Directiune, pretinusera se se alega altii; dar' inzedaru dicemu, ca-cí maiortitatea voindu a incungii, osetenindu-se de lungele pertractari si disputa, mai bucurosu a d'isu: „bine, se traiesca“ decatu se mai lungesca treb'a perdiendu timpulu mai cu o di intrega, dar' mai vertosu vediendu ca

respectivii odata cu capulu obrudendu-se voiescu a fi realesi!!

Éca onorabilu publicu, acésta este icon'a Asociatiunei nostre aradane in cele mai positive si fidele trasure, d'in cari veri-cine se pote pre deplinu convinge „cum stam uasta-disi unde vomu ajunge preste puo inu timpu cu Asociatiunea nostra — cu banisiorii nostri — meriti pentru promoverea culturei natiunale!“

Ni-amu tienutu de santa detorintia a face acésta revista tocmai in „ajunulu adunarii generale ce este de ipta la Lugosiu pre Septemvrea. c., nutrindu firm'a sperantia, ca acésta adunare generala defeliu nu se va lasa influentiata si amagita prin felu de felu de frase oratorice maestrite, nu va considera, de fundate modernele metecne, scusatorie si justificatorie d'in memorabilulu reportu generale alu Directoratului, ci toti membrii condusi de eternulu adeveru alu dreptatii, de interesulu, puru natiunale, cu tota energi'a voru nesuf' la realisarea dorintiei generale si necesitatii intetitorie, care este:

I. Séu a desfiintia cu totulu Asociatiunea d'in Aradu si a incorporá la cea Transilvana d'in Sabáiu, elocandu acolo séu la Institutulu de creditu si economie „Albin'a“ cele câte-va miutie mai remase, si lasandu unu comitetu séu comisiune permaninte in Aradu si in alte locuri, care se se apuce cu totu zelulu si energi'a de a licuidá si aduce in curatu tota treb'a banale, dupa o instructiune speciale;

II. Séu d'ca nu voimu desfiintia, atunci toti cu totii se pretendemu cu totu de-adiusulu regenerarea si reorganizarea interna si externa a Asociatiunei, se desfiintiamu Directoratulu centralu, incuibatu in Aradu, si in loculu acestui-a analogu Asociatiunei transilvane, se infintiamu pretotindenea in Aradu, Oradea-Mare, Lugosiu, Temisiora etc., comitete de sine statatorie particulare, cari in mai multe directiuni cu mai multu zelulu si rezultatu se lucre; avendu a-si dá sem'a nemidilicitu adunarei generale ce de aci nainte se va tiené in totu anulu ambulanta — in diferite locuri!

Astufeliu si nu altmintrea vomu deveni in pusetiune, séu prin un'a séu prin alta modalitate indegetata a scote Asociatiunea d'in labirintulu culpabilu ce singuru Directoratulu de repetite ori l'a afirmatu prin protocoalele sale publicate; astu-feliu vomu scrutá si constatá cine e causa acestui labirintu; vomu constatá si licuidá tote pretensiunile incassabile séu neincassabile, prin unu almanacu propusu inca in adunarea generala de anu, — dar' cum se vede neefectuitu pana asta-di!

Credemu prin acésta a fi facutu numai unu bunu servitiu intregu publiculu nostru romanu; o facemu numai d'in interesu cátra caus'a nostra santa natiunale, si nici decatu condusi d'in nesca-ri-va intentiuni malitiose, cu cari unii de siguru ne voru inferá!!

Fia; d'ca ce li place, noi amu d'isu adevurul necontestabilu, care pururea lu sustienemu, lu aperamu si la casu de lipsa lu vomu documentá cu cele mai eclatante dovedi.

Vi-o dicemu Domniloru de la Directoratulu Asociatiunei natiunale aradane: „Fiat justitia, aut pereat mundus“; éra pre voi fratiloru Romanu d'in Lugosiu si de prin pregiuru ve rogámu se nu cautati, ca sunteti membri ai acestei Asociatiuni séu ba, ci se veniti cu micu cu mare la Lugosiu, se participati la adunarea generala a Asociatiunei aradane, ca-cí este timpulu supremu ca se o salvamu de periculu amenintatoriu si prin dins'a se ni salvamu si onorea natiunala, numele romanescu!

Sperandu, ca veri-care Romanu binesemtoriu, inspiratu de morala si zelulu natiunale, ni va audi vocea, — promitemu si noi — cu ori-ce pretiu a ne presinta in acea adunare generala, si, dandu mana cu mana, vomu conlucra cu totii la realisarea scopulu doritu, implorandu binecuvetarea lui D'dieu a supra santei nostre cause natiunale!

Tum vero ardemus scitari; et quare rere causas!!

Mai multi membrii ai „Asociatiunei aradane“ de langa Muresiu.

Articlu de lege XVIII. d'in anulu 1871.

despre regularea comuneloru.

(S'a sancionatu in 7 iuniu, 1871. S'a promulgatu in amendou camere ale dietei in 10. iuniu, 1871.)

(Urmare)*

CAPU VII.

Despre respunsabilitatea primariei reprezentantiloru.

§. 87.

Fia-care membru singuraticu alu primariei este detoriu cu desdaunare deplina pentru tote daunele, cari le-a causatu pre nedreptu si in modu necompetentu in functiune, fia prin fapta, fia prin omisu in adisu (cu precegetare) séu d'in negrigintia culpabila, statului, municipiului, comunei si

*) Vedi Nr. trecutu alu „Federa.“

*) Vedi Nr.ii 82, 83, 85, 86 si 87ai „Fed.“

singuraticiloru, daca nu s'a potutu delaturá daun'a prin unu remediu juridicu normalu.

Casurile de dauna apartienu la sfer'a de activitate a judecatoriei competente dupa regulamentul de procedura civile si se judeca dupa principiile dreptului priyata civilu.

Portatorii de procesu obstinati (cerbicosi) se potu pedepsi la pedepsa in bani dilatabila pana la 500 fl. in folosulu fondului seraciloru d'in comuna, ér' la spesele procesuale sunt a se condamná.

§. 88.

Daca primariulu a procesu la ordinu mai inaltu si in intielesulu acelui-a, actiunile de desdauare voru trebni a se urdi in contr'a acelu-a, cari au ordonatú fapt'a ilegala.

Acei membri ai corporatiunei reprezentative comunale, cari au ordonatú fapt'a ilegala, facia de celu damnificatu sunt respundietori solidarmente, ér' intre sine sunt obligati la desdauare in modu egal.

§. 89.

Daca domnificatulu n'a capetatu indestulire d'in caus'a neaveri primariului, séu daca nu se pote eruá, cá cari au votatu pentru decisiunea vatematoria: daun'a neacoperita, pre langa rezervarea dreptului de regresu, o rebonifica cass'a comunale.

Inse daun'a cauzata prin oficialii manipulatori de bani, dupa acesti-a in lini'a prima o suporteza acei-a, cari sunt detori in sensulu statutului comunalu a supraveghia administrarea baniloru, si au negritu implenirea detorintei lor.

§. 90.

Pentru esecutarea ordinarioniloru relative la administratiunea publica de statu :

in comune mice si mari e respundietoriu in prim'a lini'a primariulu (judele) si notariulu comunalu, ér' in cetati cu magistratu regulatu primariulu cetatii (polgármester).

Suprefectulu in aceea ce privese comunele tienutorie de notariatulu cercualu — tramite ordinarionile sale notariulu cercualu, care acele le duce la indeplinire impreuna séu in contielegere cu primariulu comunei respective.

In privint'a primariei in acele afaceri interne, in cari comuna intre marginile legi dispune de sine, corporatiunea reprezentativa eserceza dreptulu supraveghiarei si alu controlarei.

§. 91.

In contr'a primariului are locu actiunea fiscala, daca :

a) calca, séu si-implinesce cu nepasare detorint'a prescrisa in lege si statute, séu
b) duce la indeplinire decisiune si statutu inca neaprobatu pe facia séu prin tacere, séu alteratu de jurisdictiune, respective de guvern, care inainte de incuviintiare mai inalta nu se pote esecuta.

§. 92.

Actiunea fiscala o previne cercetarea. Cercetarea in sfer'a afaceriloru interne proprie ale comunei o ordina corporatiunea reprezentativa;

in sfer'a esecutiunei ordinarioniloru legi si ale municipieloru, relative la administratiunea publica de statu si municipale si in casurile enumerate la §. 91. punctulu b):

in comune mice si mari suprefectulu, in cetati cu magistratu regulatu pentru primariulu cetatii vice-comitele, ér' pentru cei-a-alti functionari primariulu cetatii.

Suprefectulu, primariulu cetatii, respective vice-comitele insciintieza numai decatu corporatiunea reprezentativa despre ordonarea cercetarei.

§. 93.

Cercetarea ordonata prin corporatiunea reprezentative o duce comisiunea investigatoria a corporatiunei reprezentative, ér' cea ordonata prin suprefectu, primariulu cetatii, respective vice-comitele, o duce incredintiatulu suprefectului, primariulu cetatii, respective alu vice-comitelui.

§. 94.

Celu ce a ordonatú cercetarea, totu-odata pote si suspendá de la oficiu pre functionariulu respectiv.

Daca in urm'a cercetarei nu se ordina actiune fiscala: functionariulu suspendatu si-reocupa indata oficiulu.

In casu de urdfrea actiunei fiscali loculu functionariului suspendatu pana la decurgerea actiunei fiscale, se imple prin substitutiune. (§. 85.)

§. 95.

In casuri ce nu suferu amenare vice-comitele, respective suprefectulu, neacceptandu substitutiunea, esecuteza prin organele proprie ordinarionile neesecutate pre spesele primariului respectiv, in casulu neaveri acestui-a, pre spesele comunei, dar' cu crutiarea posibila a acesteia.

§. 96.

Actiunea fiscala, conformu rezultatului cercetarei, o ordona corporatiunea reprezentativa, respective suprefectulu séu vice-comitele si o pune in cursu procurorulu séu incredintiatulu comunei, respective fiscalulu municipiului.

§. 97.

Judecatoriulu actiunei fiscale e tribunalulu regescu de prim'a instantia competente pentru comuna, sentint'a se pote appellá graduatim.

§. 98.

Primariulu si functionariulu aflatu vinovatu se pote pedepsi cu reprobare (infruntare), séu cu pedepsa in bani dilatabila pana la 500 fl. séu dupa gradatiunea delictului si cu perderea oficiului.

§. 99.

In urm'a fapteloru criminali cercetarea se efectue conformu normeloru procedurii penale.

Daca cu ocaziunea cercetarei ordonate in intielesulu §-lui 92. s'ar invederá, cá nu subverseza unu delictu de pedepsitu in calea actiunei fiscale, ci o fapta criminala: actele de cercetare sunt de a se transpune la acuatoriulu publicu.

§. 100.

In casu de procedere criminala functionariulu totu de un'a trebuie suspendatu de la oficiu.

§. 101.

Sentint'a adusa in procesulu criminalu e de a se comunicá indata cu vice-comitele si cu corporatiunea reprezentativa a comunei concerninte.

Functionariulu convinsu de fapt'a criminala si-perde oficiulu, si loculu lui e de a se implé indata prin alegere regularia.

(Va urmá.)

VARIETATI.

(Medalie comemorative pentru serbarea dela Putna.) Dlu Cogalniceanu a factu pre spesele salle a se bate moneda comemorativa de argintu si de brondiu, destinata a se impartí între cei ce voru acurge a-si depune omagiile lor la mormentulu marelui erou. Moneta este in marimea unui florintu de argintu austriacu, valoarea ei reale 3 lei noui, éra pretiulu lucrarii 6 lei n. bucat'a de argintu, éra cea de brondiu 2 lei noui. Lucrara forte scumpa si se splica numai prin impregiurarea, cá au fostu fortiatu. de ora-ce fabricantulu primise ordenea d'a face numai in joi-a trecuta (12/24 aug.) Dlu Cogalniceanu n'au crutiatu spesele si merita recunoscintia pentru acésta generositate si actu de inaltu patriotismu.

Inscriptiunea monetei este pre Aversu, in giuru si trei linii paralele in mediu :

Memoriei lui Stefanu-Cellu-Mare.

Rivitorii. Glorieiloru. Strabune.

éra pre Reversu, in linii drepte paralele :

Monastirea. Putna. 15. Augustu. 1871.

(In dílele trecute primiramu) „a unu spre dílele ce a programat gimnasulu mare publicu romanescu de religione ort. or. si a scoliloru medie si inferioare legate cu acestu-a pre an. scol. 1871“, redigeta de dlu Dr. J. G. Mesiotá, directoru si professoru gimnasialu. Acésta programa cuprinde in partea I. unu tractatu interessanta si instructivu alu dlui professoru gimnas. I. Popea despre „Invetiamentulu limbei materne in scolele elementarie si factorulu principalu in acestu ramu de invetiamentu.“ Partea a II. contine scrii scolastice de Directorulu. D'in aceste scrii vedemu, cá numerulu scolariloru inserisi la gimnasiulu romanescu d'in Brasiovu si la scolele medie si inferioare (4 cl. normale pentru baeti, 2 pentru fetitie, 2. cl. comerciale, 2 reale) legate cu acestu-a, in an. scol. 1871, se urca la 625, toti romani. Dupa religione: 601 sunt ortodocsi gr. or., 20 ort. d. gr. cat., 1 reformatu, 1 luterenu si 2 romanu-catolici. Dupa provincie: 578 sunt d'in monarchia ostrunguresca si 48 d'in Romania'a. In cursulu anului au parasitu scol'a: 30. — D'intre 11 maturisanti anuciati, intre cari si decei privatisti, 4 s'au declaratu deplinu maturi, 6 maturi, ér' unulu s'a respinsu pre unu anu. — Anulu scol. 1871/2 incepe la tote scolele romane gr. or. d'in Brasiovu cu 1 septemvre st. v. — Cu inceputulu acestui anu scol se deschide si classea III. comerciala si cl. III. reala. Dorimu, cá a XII. programa se ni aduca unu reportu mai imbucuratoriu despre numerulu scolariloru de la aceste scole, si cu osebire despre frecuentarea scolei comerciale si a celei reale.

*(Una dama comdamnata la morte.)

Una femeea de una frumsetia rara, cu numele Laur'a Fair, d'in Californ'a, fu in dílele mai de curundu trecute condamnata la morte, fiindu-cá omorise pre unu judecatoriu, cu numele Crittenden. In inchisore ea si-schimbá in contiguu toalet'a asié, incatu totu la 3 séu 4 ore imbraca altu vestimentu. Afara de aceea ea stá apoi neintreruptu inaintea cantorei (oglindei) si admirandu-se ias'a-si, dicea: „Cu catu me privese mai multu, cu atatu mai tare me convingu, cá eu nu potu fi spendiurata. Una asemenea facia si una asemenea statura nu pote fi creata pentru furce. Ea asigurá apoi, cá mai inainte nice-odata n'a fostu asié de

frumosa. Cu tote acestea — ca se inisielá amaru, cá-ce in Californ'a se spendiura tare usioru.

*(Incendie cu petroleu in Italia) De vre-o câte-va díle incoce se anuncia d'in Romagn'a mai multe incendie cu petroleu. In 21. l. c. s'a aprinsu in Bolon'a cu petroleu casarm'a carabinieri regesci si totu atunci-a si palatiulu Riccardi in Florent'a, in care se afta inca multe acte de ale ministeriului de interne, d'in norocire foculu fu inse stinsu inainte de a lua dimensiuni mari. In Ravenn'a s'au versatu, in noptea de 22 spre 23. aug., in biuroulu redactiunei diariului „Ravennate“, optu cupe de petroleu si i s'a datu apoi focu, dar' si asta-data succese patrolei de nopte a stinge foculu.

*(Serbarea dela Putna.) Precum audimu serbarea intru memori'a marelui erou romanu Stefanu celu Mare a reesitu forte splendidu. Numerulu ospetiloru, concursi d'in tote anghiurile locuite de romani, se urca la mil' Roman'a libera a fostu bine reprezentata.

Sciri electrice.

Constantinopolea, 30. augustu. Se díce, cá in 20 l. c. s'ar fi intemplatu la Scutari una lovire intre 4000 albanesi, si între divisiunea lui Mehmedu Aali pasia; in acésta lovire se fa oadiatu 2000 morti si raniti. Astu-feliu anuncia diurnalele „Hakaik“ si „Levant Herald.“

Praga, 30. augustu. Conte Clam-Martinitz a declaratu in una adunare a feudaliloru, cá d'insulu nu va ocupá nici unu feliu de postu publicu si impartesiesce parerile politice ale cardinalului Schwarzenberg, incatu acestea perhorresceza tendintiele uatiionale pronunciate. Prin acésta s'au delaturatu díferentiele între Clam si Leo Thun.

Praga, 30. augustu. Feudalii si celii be-trani tienura una conferintia, in carea s'a decisu, a se cere straformarea locotienintei in unu ministeriu cu patru ressorturi, si adeva: de justitia, interne, instructiune si pentru financiele tierci. S'a decisu apoi a tramite deputati la senatulu imperialu numai pentru revisiunea constitutiunii.

Viena, 30. augustu. Diariulu „Presse“ comunica d'in Bern (Elvetia), cá in decursulu lunei lui septemvre va avé locu in Genev'a una conve-nire a lui Thiers cu Gorciacovu.

Viena, 31. augustu. Unu cerculariu alu lui Hohenwart cátra locotienetori ordona, cá reuniuniloru catolice si adunaciloru ambulante se li se dá deplina libertate, d'in contr'a inae reuniule constitutiionale se se supraveghieze cu cea mai mare strictetia, aplicandu testulu legi cátu se pote de strictu facia de ele. — Tiarulu germanu va fi in Salisburg'a ospe alu imperatului austriacu.

Parisu, 31. augustu. La finea siedintei de ieri a Adunarii nationale Quinet a presentatu, in numele mai multoru collegi, una propunere relativa la dissolverea Adunarii nationale.

Parisu, 31. augustu. In Adunarea natiunale s'a continuatu desbaterea a supr'a articulu de lege relativu la prolongirea poterii lui Thiers, si s'au acceptatu toti peragrafi introductiunei, precum si paragrafulu suplinitoriu propusu de Dufaure, (acestu-a cu 523 contr'a 34 de voturi) dupa aceea s'a acceptatu proiectulu intregu cu 480 contr'a 93 de voturi.

Parisu, 31. aug. Intre guvernulu francesu si prusesacu s'a inchiatu tractatulu relativu la resumperarea celor 500.000 pusce, luate in tempulu resbelului, si astu feliu una parte mare de pusce Chassepots s'a si retramisu.

Bucuresci, 1 septemvre. Mam'a principesei a sositu aici si va remané in Roman'a pana va nasce principesa.

Versalia, 1, septemvre Thiers este alesu de presiedinte alu republicei cu 480 contr'a 93 de voturi.

Belgradu, 1 septemvre. Unu decretu alu regentiei conchiama scupcin'a pre 17 septemvre la Cragievatú.

Parisu, 1 septemvre. Paulu de Cocu a moritu. — „Siede“ anuncia, cá episcopatele d'in Strassburg si Metz se voru incorporá cu arci-episcopatululu d'in Colonia.

Burs'a de Vien'a de la 1. septemvre. 1871.

5% metall.	59.90	Londra	120.20
Imprim. nat.	70.59	Argintu	119.85
Sorti d'in 1860	102.25	Galbeu	5.79
Act. de banca	772.—	Napoleon'd'or	9.61 1/2
Act. inst. cred.	297.50		

Propriet., edit. si red. respandiet.: ALES. ROMANU